

Lajta-Bánság története

írta Boros Béla

1921. augusztus 1.-én, a következő hirdetés jelent meg Nyugat-Magyarország városainak közterein;

"An die Bewohner des Burgenlandes! Nyugatmagyarország lakosságához! ..A trianoni békeszerződés határozmányai keresztülvitelének értelmében, Nyugatmagyarország területe Ausztriának adandó át.

A soproni Szövetségi Katonai Bizottság és a járások székhelyeire kiküldött antant-tisztek, a csatlakozás keresztülvitelével vannak megbízva. 1921. augusztus hó 23.-án O-órától kezdődően, 1921 szeptember hó 6.-án 24-óráig, a Szövetségi Katonai Bizottságtól Sopronban és ennek felhatalmazása folytán az antant tisztektől, kik a Szövetségi Katonai Bizottságot képviselik, kibocsátandó összes rendeletek az elcsatolandó területek összes polgári és katonai hatóságaira kötelező erejűek. Nyugatmagyarország felségjogát Magyarország az antantnak és az antant Ausztriának 1921 augusztus 29.-én 16 órakor adja át. Ezen felhívásnak hirdetésétől kezdve mindennemű csoportosulás, valamint gyűlések megtartása tilos. Sopron, 1921. augusztus 1.-én

A Szövetségi Katonai Bizottság."

Igy "kezdődött" és vált ismertté, az előtte a soha nem hallott fogalom;-BURGENLAND !

Ennek előzménye, a szégyenletes trianoni békeparancs. Ausztriában az akkori kormányzat, baloldali - szociáldemokrata- volt. Eszükbe sem jutott, hogy a megcsönkített Magyarországból ők is kaphatnak egy részt egészen addig, míg Benesék szinte felszólítva őket, étvágyat nem csináltak ehhez. Még ekkor is szinte csak az utolsó pillanatban kérték "a Nyugat-Magyarország"-i részeket. A Népszövetség döntése szerint két "zóna" szerint kellett a magyaroknak e területet átadni:

-Az "A"-zóna a Lajta-Fertőmeggyes, Ágfalva, Doborján, Borisfalva, Felsőpulya, Németszentgrót, Gáborfalva, Vasjobbágyi, Gyepűfűzes, Rábakeresztúr, Rába-partig és ettől Ny.-ra eső területek.

-A "B"-zóna az ettől a vonaltól Keletre eső terület - Sopron, Ágfalva, Bánfalva, Fertőrákos, Horka, Boz, Balf, Nagycenk, Kópháza és közgazgatási területei.

Augusztus 28-án -a hirdetésnek megfelelően-, az OSTENBURG zászlóalj az "A"-zónából bevonta egységeit, és Sopron-Kismarton térség felé vonult. Dél körül az osztrák csendőrség Berg-Buck-Ebenfurt-Bécsujhely-Kirschlag-Hartberg-Burgen-Furstenfeld-Fehring felől átlépte a határt, az "A"-zóna átvételére. Sopronban a bevonuló alakulatokat, az utcára kituduló lakosság fogadta. Korabeli újság szerint; "a muzsika egyre közeledett. A kapun kiáradó nép a Széchenyi-tér felé tódult. A visszavonuló 2. zászlóalj érkezett Kismartonból. Elöl a zenekar, majd Ostenburg őrnagy és törzse. Utánuk szívdobbanó fegyelemmel a 4 csendőrszázad. Az Antant-misszió tisztjei -akik a terület átadását ellenőrizték-, érdeklődve nézték a fegyelmezett hadat, mely precizen hajtotta végre a kiürítési parancsot. Egyetlen arcon sincs indulat, a sorok zsinóregyenések, a puskaszíjjak feszesek, a menet-ütem egyenletes mint az óramű.. Ekkor távoli kiáltásokat hallunk;- Tűzharc Ágfalva, Somfalva felől!"

Igy kezdődött az a két hónapos kálvária, melyben százezrek örlődtek percről-percre; -magyar maradhat-e, vagy osztrák lesz? Tény, hogy az "A" zónába bevonuló osztrákokat Ágfalván, fegyveresek támadták meg. Felszedték a vasúti síneket, és tűz alatt tartották a Ágfalvát.

Az osztrákok visszavonultak és a misszió jelentése szerint;-"Ostenburg a tűzharc hírére erős különítményt küldött a rend helyreállítására a már kiürített Ágfalvára, és a rendet helyreállította. Ágfalva, így vált világeseményé! Nevét szinte minden valamirevaló újság idézte. Ez volt a kezdete annak a csodás -a magyar nemzeti történet példái közt számon tartott - népakarati megnyilvánulásnak, melyet méltatlanul mellőzött s mellőz, a korabeli és a mai történetírásunk is.

A hír hallatán a határ-terület lakói is fegyvert fogtak, mikor az osztrák csendőrség mögött feltűntek az osztrákok vörös zászlókkal, és szakszervezeti agitátorokkal. E vidék lakói, évezred óta a határvidéket védték, harcban edzett nép volt, s élénken emlékeztek Kun Béla és társai "tetteire" melyből elegendő volt. E napon Pinkafőn -horvát parasztok segítségével-, véres csata volt. De Királyhidán, Szentgotthárdon és Rábakeresztúron is.

Az Antant-misszió, a magyar kormányt tette felelőssé a történelemért, amit a kormány elutasított azzal, ... "hogyan tarthatná fel a rendet ott, ahol már az Antant katonai-missziója átvette a területet.", és ezért a missziót tette felelőssé! Igazi politikai mesterhúzás volt!

A misszió-katonai erő hiányában- felkérte a magyar kormányt, hogy a leszerelt reguláris alakulataival állítsa vissza a közrendet. Sigray Antal kormánybiztos ezért parancsot kapott a kormánytól a rend fentartására. Így azok az alakulatok akiket hivatalosan leszereltek, a misszió ellenőrzése mellett a fegyverraktárakból megkapták fegyverüket és felszerelésüket, a parancs és - a misszió kérése szerint. Emlékezzünk meg Baracsi László kecskeméti gazdáról, aki Ágfalvánál elsőnek adta életét Ny-Magyarországnak...

Augusztus 29.-i újsághír; - "Sigray beszüntette Ny-Magyarország kiűrését". Ugyanakkor a városparancsnok hirdetménye;

"A főkönyvis rendeletére a város parancsnokságát átvettem. Elrendelem, hogy minden idegen, nem soproni illetőségű itt tartózkodó férfi, a 48-as laktanyában f. hó 29-én 18-óráig jelentkezzen. Sopron, 1921. augusztus 28. Ostenburg s.k. őrnagy, Városparancsnok".

Külföldi lapok kb. 8000 emberről beszéltek, akik fegyverrel állták útját az osztrákoknak. A misszió közel 10000 fős csapatot jelzett, szerintük ekkora alakulat szükséges ahhoz, hogy az elmúlt napok összecsapásait bárki kezdeményezze és végrehajtsa. Korabeli naplókban ismert, hogy ezek a mindenre elszánt hazafiak, alig voltak 300-an... De az első hírek után, az egész országból özönlöttek az önkéntesek.. Szombathelyre, Felsőőrre, már másnap 4 teherautóval érkeztek. A katonai misszió bátorította őket a tüzoltószerdába. Ekkor Erdődy gróf -a helyi tüzoltó parancsnok-, tűz ürügye alatt meghúzta a harangokat, s a bezárt csoport percek múlva a környék erdeiből nevetett, hogy a francia tiszték hogyan teszik tűvé értük a környéket.

Az egész akció mögött, vélhetően két hazafi állt;- gróf SIGRAY ANTAL, a kormány részéről delegált főkönyvis, akit a misszió márványarcú diplomataként jellemeztek. Mindvégig állta a misszió támadásait, türelmét soha el nem vesztette. A másik dr. ZSEMBERY főispán volt, aki sajátos stratégiával harcolt. Míg az Antant-misszió férjei tanácskoztak, addig egy megyehajdú tucatszámra vitte a virágcsokrokat a missziós tiszték feleségeinek... Mint minden diplomata, ő is tudta;- a csaták nem mindig a csataterén dőlnek el, s a nappal dühös, ideges tiszték éjszaka: jámbor férjékké szelidülhetnek...

Ostenburg még e nap, díszmenetben vonult el Sigray és a reményt kapott, ünneplő soproniak előtt. Az emberek követelték, hogy szóljon, s az őrnagy az ujját égre emelve mondta; "Esküszöm nektek, Nyugatmagyarország polgárai, hogy Sopront élve el nem hagyom!" Sopron a halálraítélt város -Mohács napján-, örömeiben tombolt és mosolygott.

A kormány -az eseményekre hivatkozva-, az Ostenburg és a Ranzenberger (később Prónay) gyalogzászlóaljakat tüneményes gyorsasággal rendfentartó alakulatokká szervezte, és Ny-Magyarországra helyezte át.

Augusztus 30.-án, Ágfalva után 2 nappal, így az Antant-misszió kérésére, egy komoly erőt képviselő katonai alakulattal erősödött a térség, s ahonnan ki kellett volna vonni a magyar katonai egységeket a trianoni szerződés szerint, ott a területátadást ellenőrző misszió kérésére, újabb és erősebb csapatokkal erősítette meg a kormány, a helyi egységeket... Szentmargitbányán is megfutnak az osztrákok. Lovas felkelők az osztrákok háta mögötti területeken is portyáznak, s viszik a híreket és a hitet, a Lajta vonaláig. Az Alkól-ból kiindult Volkswehr-századokat a határban gépfegyver és puskatűz várja. A szarvkői osztrák inspektor 3 század lovasegységet jelez, tévesen. Csak a hazatérő csordát "hajtották" haza a helyi ellenállók. Pinkafőn a Sinnersdor-ból kiinduló osztrák lovasságot, a pinkafőiek kézigránatokkal űzték vissza. Szentgotthárdról kb.:- 60 fő Gyomafalva felé tartva, kiűzte az osztrákokat még Patakfalva, Dobrafalva, Királyfalva térségből is.

Sopronban a Fõiskolai Ifjúsági Kör elnöke LEICHT OTTÓ valamint SZÉKELY ELEMÉR fõhadnagy - bányamérnök szervezik az embereket. Feljegyzéseikbõl tudjuk, hogy 30 kilométeres frontszakaszra ekkor mindössze 3 lovas jutott. Ezek reggeltõl estig váltott lovakon nyargaltak az osztrák vonalak elõtt, és úgy 500 méterenként a levegõbe lõttek. Az osztrákok ebbõl arra következtettek, hogy zárt vonal van elõttük és megálltak. Héjjas Iván embereivel a kecskeméti tanyavilágból érkezett, s kocsival Ágfalva-Kismarton térségtõl délre foglalt el állásokat. Ugyanakkor sopron polgármestere THURNER MIHÁLY is fáradhatatlanul járta az utcákat és búzditotta az embereket. A Felvidékrõl kitoloncolt pap ARANY PASZKÁL is mindenütt ott volt fehér csuhájában. Az emberekbe lassan visszatért a hit, és senki sem tudta; -háború van ismét, vagy béke? S azt sem tudták, hogy áll az "A"-zóna és a "B"-zóna átadása?

Gyõrbõl 30 diák -egy egész osztály-, Sopronból majd az egész évfolyam ment segíteni, de az egész országból özönlött a nép. A Haza hívta õket, s tenni akarta ki-ki a dolgát, ahogy õseik..Egy idézet a 4.számú forrásmûbõl;

"Alásan jelentem...a berukkolás végett. Mer, hogy hetvenhatosok vótunk mind valamikor..Magam nyócvankettõtébéli, a komám meg kilencvenbéli rukkolás..Hallottuk, hogy megkerült a kumunista német. Hogy aszongyák, haddal gyün ránk. Hát mi meg lecséplünk a komámmal. Takarulás után gyünnek maj mások is utánunk....Hát gondoltuk elkõllünk gyünni." (4.számú idézett mû;-45.oldal).

Ostenburg csapatai az "A"-zónánál megálltak. Bár csend volt, hivatalosan tovább folyt a lakosság toborzása, a rend fenntartása címén.

Augusztus 31.én a felkelõ hadsereg Héjjas Ivánt tekintette fõparancsnoknak, s ilyen minőségben, jegyzéket intézett a katonai misszióhoz. Kérte a leszerelést ellenõrzõ Tábornoki Bizottságot, hogy ne tájékoztassák Bécsset a magyar csapatmozdulatokról. Bejelentette;- hogyha az általuk lehallgatott vonalon mégegyszer hadmozdulati adatokat hallanak, kikapcsolják a misszió vonalát az európai forgalomból....

Sopronban ugyanakkor kiadták a "KURUC RIADÓ A SOPRONI SÁNCON"- c. verset; ; (L.idézett 4.sz.mû 49.oldal .1.versszak);

"Riadózzál pajtás! Régi dobok szólnak
S újult hangja kél a vén tárogatónak.
Lajtamenti porta vérvörösen lángol,
Riadó hát pajtás,
Kezdõdik a hajtás,
Vak Bottyán doboltat; -ébredjen a tábor!"

Ugyanakkor szalagcímbe jelentették a lapok;

"Az Egyesült Államok különbékét kötött Magyarországgal, és a területi rendezésbõl kihagyták az új határok felsorolását. "

Ez azt jelezte, hogy az USA hangsúlyozta; -nem tekinti véglegesnek a trianoni határokat. Bethlen miniszterelnök, Hamelin tábornokkal tárgyalt Budapesten. A kormány ígéretet tett a misszióknak, hogy mindent elkövet a lakosság lecsillapítására. Ekkor a lapokban megjelent egy rövid, szerény hír is; "PRÓNAY PÁL királyi kamarás huszárezredest, saját kérelmére a nemzeti hadsereg kötelékébõl elbocsájtotta".

Szeptember 3.-án az Antant misszió, jegyzéket adott át BÁNNFY külügyminiszternek. Az állt benne, hogy a magyar kormány bizonyítottan ellenzi Ny-Magyarország átadását, azt akadályozza és ezért felelõsség terheli a kialakult kusza helyzetért. A Nagykövetek Tanácsa Párizsból ultimátumot küldött és 10 napot adott a terület átadására. E napon Vas-megyében,- a hadseregbõl történt leszerelése után-Prónay Pál vette át a felkelõk vezetését, mint magánember! Megállapította a felkelõk egyenruháját;- cserkészing, civilnadrág, jobboldalt felcsapott szélû búr-kalap jelvényvel, melyen zöld alapon a pajzsban, ott a kettõs kereszt.

Ugyaneznap ajánlotta fel Benes is a csehek haderejét a rend helyreállításához, az Antant misszióknak. Nem titkoltan létre kívánta hozni a nyugati határsáv megszállásával a szlávok régi álmát; - egy összekötõ folyosót a déli és északi szlávok gyûrûjét, és Szlovéniától Csehorszáig, bezárni a szláv gyûrût a nyugati határaiknál.

Szeptember 4.-én az Antant-misszió tisztjeinek térképein, mindenütt a régi határon álltak a magyar jelzések. Zsembery fõispán, malomkeréknyi csokrokat küldött a misszióztisztek feleségeinek Az ifjúság

feltartóztathatatlanul hömpölygött Ny-Magyarország felé! A Rába, Pinka, Gyöngyös völgyét birtokba vették és lezárták a felkelők. Csak Északon, Bruck felől próbálkoztak az osztrákok előretörni.

Szeptember 7.-én dr. DAVY osztrák kinevezett tartományfőnök Ágfalvára érkezett és Sopron-i bevonulásra szólította fel a lakosságot. Erre Sopronból az éjjel megrohanták ismét Ágfalvát. Ez már összehangolt akció volt. Este az emberek kiszivárogtak a városból, a csendőrök meg járőrözés címén kivitték a fegyvereket a raktárakból és -odaadták az embereknek, akik az éj leple alatt meglepetésszerű rajtaütésekkel bizonyították:- az Antant-misszió nem ura a helyzetnek. A harcok végén a csendőrök kivonultak a helyszínekre és begyűjtötték a - a korábban általuk kiadott- fegyvereket, amiket azután visszavittek a laktanyákba... Így hiány nem volt, s a missziós tisztek nem értették;- honnan vették és hová tették a felkelők a fegyvereket? Így került e nap Somfalva és Lépesfalva magyar kézre. Erre a misszió felkérte Ostenburgot, hogy tolja előre állásait és biztosítsa a rendet, mivel az osztrákoknak nem volt ehhez elég katonai erejük.

Szeptember 8.-án, dr. DAVY felosztatja a "DEUTCHES HAUS"-t és Bécsújhelyre vonult vissza. A bécsi kormány a soproni terület kiürítését fontolgatta a sorozatos kudarcok miatt. Mi volt a vörös Bécs akkori álláspontja, ezt mutatja az alábbi, egy futártól elkobzott irat idézete:-

"A szövetséges hatalmak előtt Magyarország ügyei ez idő szerint csekély fontosságúak. Az utódállamok nem avatkoznak be, mert egy mozgósítás a Párizs-környéki szerződések megsemmisülésével járna. Ausztria tehát kénytelen egyedül intézni ügyeit. Ezért olyan emberekkel is tárgyalhat a cél érdekében, akik az internacionálé értelmében megérdemelnék az agyonlövést.." (Idézett mű, II.kötete, 48. oldal)

Szeptember 9 - 10. Az osztrákok kivonultak a Soprontól Északra-ra levő "A"-zónából régi határaik mögé. SHOBER osztrák kancellár találkozott a katonai misszióval a hatáton. Csak az osztrák határok biztosítását kérte, úgy mond .."a magyar kormány által támogatott banditák ellen"...

Szeptember 12.-én, ENDRESZ GYÖRGY világhírű pilóta is beállt a felkelők közé. Az egész vonalon Prónay vette át a parancsnokságot. Szeptember 23.-án a párizsi Nagykövetek Tanácsa jegyzéket küldött a magyar kormánynak. Ennek értelmében a "B"-zónából október 3.-ig ki kell vonulni, és aláírni a NY-Magyarország átadását.

Szeptember 30.-án, a Héjjas, Winter, Latzay csoportok lezárták a Lajta-hidakat. Mig Benes pár hete mellőngetve ajánlotta a cseh-csapatok bevetését és a cseh-szerb folyosó létrehozását, most ezt mondta;- "Egyetlen cseh katonát se vagyok hajlandó feláldozni Burgerlandért!". " Az ok;- reggel Ligetfalunál a pozsonyi cseh hídfő őrségét 22 felkelő megrohanta és elfoglalta a hídfőt a reguláris cseh alakulattól!

Október 3.-án a Nagykövetek Tanácsa által szabott határidőt betartva, HEGEDŰS altábornagy a kormány parancsára, aláírta Ny-Magyarország átadási jegyzőkönyvét. Prónay ugyanekkor kiáltványt adott ki és kimondta Ny-magyarország elszakadását Magyarországtól, ezzel proklamálta LAJTA-BÁNSÁG megalakulását!

Délre a következő falragaszok jelentek meg az "A" és "B"-zónához tartozó városokban;-

"Nyugat-Magyarország népei! A trianoni béke értelmében kiürített területek függetlenségét, önállóságát és semlegességét Feklsőőrött 1921., évi október hó 4.-én déli 12 órakor kikiáltottuk, és a felkelő csapatok fővezérsége a kiürített területeken megalakult. A lakosság NEZSIDER, KISMARTON, FELSŐPULYA és NÉMETÚJVÁR járásokban is hozzájárult a függetlenségi nyilatkozathoz és az erről szóló jegyzőkönyvet a községek előljáróságainak aláírásával és minden község pecsétjével ellátva, a fővezérséghez Felsőőrrre beküldötte. Prónay Pál s.k. fővezér "

Ez volt az igazi fordulat! Erre a sakkhúzásra, nem gondolt senki .A katonai misszió rohant Sigray-hoz, aki a következőnyilatkozatot adta a londoni Times-nak;

" A magyar kormány a trianoni békeszerződésnek eleget tett azzal, hogy az annak értelmében átadandó területet a nagyhatalmak felszólításának engedve, október 3.-án teljesen kiürítette és a soproni tábornoki missziókat átadta, noha Ausztria eddig semmi garanciát nem adott arra nézve, hogy az átvétel folytán, ugyancsak a békeszerződésben megállapított kötelezettségeit teljesíteni fogja. A felkelők jelenlétéért és működéséért a magyar kormányt felelősség egyáltalán nem terheli. A kormány mindent megtett szervezkedésük megakályozására. ....Magyarországot nem lehet felelőssé tenni olyan területeken történt

eseményekért, amely területeket már átadott, s amelyeknek lakossága a magyar kormánynak nem engedelmeskedik. Nyugatmagyarország lakossága az Ausztria pénzügyi összeomlásától s a fenyegető kommunizmustól való félelem miatt ragadott fegyvert s bár nagy szerepe van ebben az anyaország iránt érzett ragaszkodásnak is, kétségtelenül az önfenntartás ösztöne az, amely az ellenállást a végsőig fokozza majd, ha a kérdést erőszakkal akarnák megoldani...

Szerintem az egyetlen megoldás az, hogy a magát önállósított lakosságnak adják meg a lehetőséget, hogy sorsa felett most már maga határozzon." Kinek az agyában született meg meg ez a zseniális sakkhúzás? A márványember Sigrayéban, a mindig mosolygó Zsemberyében, a komor Prónayéban, vagy Budapesten a titokzatos erdélyi sakkjátékoséban;- Bethlen Istvánéban.? Mindegy. A nagyhatalmak adtak egy ultimátumot, és olyan választ kaptak, hogy egész Európa rajtuk nevetett.

Október 5.-én az olasz követ közvetítésével, kiegyezô tárgyalások kezdôdtek. Másnap Bethlen István és kísérete Velencébe utazott, tárgyalni.

Október 14.-én Magyar-Osztrák egyezményt kötöttek Velencében. Ez szerint:- A magyar kormány kiűrteti Ny-Magyarországot. Az elcsatolásra ítélt területek egy részét visszakapjuk, másik része Ausztriához kerül. Népszavazással határozhatnak a hovatartozás kérdésében:- Sopron, Ágfalva, Bánfalva, Fertôrákos, Horka, Boz, Balf, Kópháza, Nagycenk és a hozzájuk tartozó területek.

Kinek volt igaza;- Sigray-nak aki az egész terület megtartását célozta, meg és azért küzdött, vagy Bethlennek, aki a kiéhezett, megcsonkított ország és lakosság létét féltette? Ma már mindegy. Trianon egyik láncszeme, néhány hazafi bátor kiállása okán, szétszakadt! Felcsillant a remény;- ha itt sikerült, tán a Felvidéken, Erdélyben, a Délvidéken vagy Kárpátlaján is lehet valamit tenni. De ez csak remény volt, és maradt. Jött a magyar átok....

Október 21.-én a dénesfai Cziráky-kastély mellett leszállt egy repülő. A szánandó sorsú trónfosztott IV.Károlyt és Zita királynét hozta magyar földre. Ki hozta, ki hívta ôket, ma is elenntmondásos. Bárki tette, ártott vele. Néhány órán belül Budaôrstól a Jánoshegyig, ismét ôlte egymást a magyar. A kis-antant, fegyveres gyûrût vont Hazánk köré. A kormány urrá lett a puccson, de a Nyugat-Magyarország-i akcióval kivivott Trianon ellenes szimpátiát a nemzet elvesztette. Az osztrák kihasználva, hogy a magyar, magyar ellen harcolt, Pándorfalváig nyomult előre, ám október 25-én a rongyos, sáros, megviselt felkelők, még egyszer megmentették Sopront!

Október 26.-án megjelent a Felkelô Csapatok Hirdetménye; "A nyugatmagyarországi felkelôcsoportok II. hadseregpárancsnoksága elvárja Sopron-vármegye lakosságától, hogy a rendkívüli politikai helyzet súlyos gazdasági következményeit hazafias türelemmel fogja viselni és tartózkodni fog minden visszaéléstől...A felkelôcsapatok parancsnoksága úgy a közrend, mint a közgazdasági élet tisztessége ellen irányuló minden kihágást, különösen pedig az árdrágítást példás szigorral (botbüntetés, elzárás) bünteti. Egyúttal figyelmezteti a város lakosságát, hogy a felkelôcsoportok kötelékébe tartozó egyének minden általuk igénybevett élelmicikket vagy egyéb használati tárgyat, közvetlenül az átvételkor, készpénzzel taroznak megfizetni. Mindennemû rekvirálás szigorúan tilos. Netalán előforduló visszaéléseket a károsultak azonnal jelentsék a vármegyházán székelô ügyeletes tisztnél.

Sopron, 1921. október hó 26. Nyugatmagyarországi Felkelôcsoport, II. hadseregpksága"

A felkelők valami virtustól űzve úgy tettek, mintha százezren volnának, pedig számuk a néhányszáz alatt maradt. De a hatás, nem maradt el. A misszió félt. Pedig GUILLEAUME ÁRPÁD tábornok -a királypuccsban szerepet vállaló Sigray helyett újonnan kinevezett- fő kormánybiztos már előző nap biztosította Ferrario tabornokot a rend gyors helyreállításáról, amiért valóban mindent meg is tett. Gyors, határozott intézkedései végre bizalmat öntöttek a soproniakba és a misszióba egyaránt, s helyreállt a rend.

De a Budaôrsi földek körül még gôzölgött a kiontott vér, és az elszabadult indulatok a király és kormánypártiak között, elterelték a figyelmet Nyugat-Magyarországról, mely így másodrendűvé vált a napi események felett. A királyi párt -IV.Károlyt és Zita királynét- erős kísérettel előbb Tihanyba szállították, majd Mindenszentek-napján Bajára, ahol az angol "GLOWWARM" torpedónaszád kapitánya vette át a foglyokat. Magyarország egyenlőre megmenekült, de Nyugat-Magyarország mintegy fele, elveszett. Maradt még reménynek a népszavazással határozó helységek sorsa, s az Antant misszió gyorsan átalakult Népszavazási Bizottsággá.

November 3.-án Prónay kiadta "LAJTA-BÁNSÁG" néven az új országozska lapjának első számát. Önérzetesen bejelentette a világnak, az új állam követeléseit és közölte a Felsőôri kormány rendeleteit. Ugy látszott, hogy a kis állam szabályos állami létet kezd...Csak egy napig. A hirlap többé nem jelent meg....

A következô hetekben lezajlott a népszavazás Sopron környékén. A polgármester és munkatársai városukért, hazájukért való rajongása és hősies munkájuk gyôzött...December elején megkondult a Szt.Mihály templom öreg harangja, összekondult a Domonkosokéval, a Bencésekkel és az Orsolyiták tornyának zenéjével. Harangszóval köszöntötte a város Ferrario tábornok hirdetményét, hogy Sopron és a "B"-zóna, január elsején visszakerül Szent István koronája alá....

Ha Sopronban vagy környékén járunk, ha életünk nehéz sorsuvá válik, gondoljunk a neves és névtelen hősökre.Merítsünk példájukból erôt és honszeretetet, s tisztelegjünk emlékük elôtt... Sopron és környéke a szállingózó hópelyhek és harangzugás mellett, a kálváriás magyar sorsot választotta. Így mártír koszorú helyett a következô nemzedékektôl, egy fényes koronát kapott emlékebe: -A leghûségesebb magyar város koronáját!

Ezt az emlékezést, a nyugatmagyarországi hősöknek ajánlom. A hitvallóknak hálával, a hősöknek kegyelettel.

1993 - 1996.

Trianon Társaság
Sydney

írta Boros Béla

Irodalom:

- gr.Sigray Antal felszólalása (Nemzetgyûléési Napló, 1922.jan.19)
- Missugray-Krug Lajos; A nyugatmagyarországi felkelés (Sopron, 1935)
- dr.Héjjas Jenô; A nyugatmagyarországi fellkelés (Kecskemét, 1926)
- v.Somnogyvári Gyula; És mégis élünk (Budapest, 1941)